

Temat projektu: Analiza statystyczna średniego wskaźnika poczucia szczęścia w krajach, w zależności od czynników demograficznych i geograficznych.

1. Opis badanego zbioru danych

Badanym zbiorem danych jest wynik badań przeprowadzonych przez *Gallup World Pull* w 2021 roku dotyczących poczucia szczęścia w 149 krajach podzielonych na 10 regionów geograficznych: Wschodnia Azja, Azja Południowa, Azja Południowo – Wschodnia, Europa Centralna i Wschodnia, Bliski Wschód, Europa Zachodnia, Ameryka Północna, Ameryka Łacińska i Karaiby, Ameryka Południowa, Afryka Subsaharyjska oraz Afryka Północna.

Zebrane dane dotyczą średniego krajowego poczucia szczęścia w skali *Ladder Scale* (skala liniowa o zakresie 1 – 10, gdzie 1 oznacza najgorsze wyobrażalne życie, a 10 oznacza najlepsze wyobrażalne życie). Reszta zebranych danych to czynniki demograficzne opisujące państwa: wskaźniki produkcji ekonomicznej, wsparcia socjalnego, przewidywanej długości życia, wolności, obecności korupcji oraz szczodrości obywateli.

2. Cel analizy statystycznej

Celem przeprowadzonej analizy statystycznej jest badanie zmienności średniego poczucia szczęścia w kraju w zależności od czynników demograficznych i geograficznych. Czynniki objaśniające poddane analizie to zmienne ilościowe: przewidywana długość życia, wskaźnik wsparcia socjalnego, wskaźnik PKB *per capita*, wskaźnik wolności wyborów życiowych a także jedna zmienna jakościowa: geograficzne położenie państwa.

3. Statystyczny opis struktury analizowanych cech, reprezentowanych przez dane liczbowe

3.1 Przewidywana wartość życia w latach

<i>l.p.</i>	Minimalna wartość	Maksymalna wartość	Mediana	Średnia
Przewidywana długość życia [LATA]	48,8 Czad	76,95 Singapur	66,6	64,99
	Kwantyl 1	Kwantyl 2	Wariancja	Odchylenie standardowe
Średni wskaźnik szczęścia [LADDER SCORE]	59,8	69,6	45,73	6,76

3.2 Wskaźnik wsparcia socjalnego, gdzie 1 oznacza państwo, gdzie mieszkańcy mają idealnie zapewnione wsparcie socjalne, a 0 – brak wsparcia socjalnego. Wsparcie socjalne to dostępność pomocy psychologicznej, dostępność służby zdrowia, wsparcie informacyjne (dostępność poradni) oraz wsparcie materialne (świadczenia socjalne i inne formy wsparcia materialnego).

<i>l.p.</i>	Minimalna wartość	Maksymalna wartość	Mediana	Średnia
Wskaźnik wsparcia socjalnego	0,46 Afganistan	0,98 Islandia oraz Turkmenistan	0,81	0,81
	Kwantyl 1	Kwantyl 2	Wariancja	Odchylenie standardowe
Wskaźnik wsparcia socjalnego	0,75	0,9	0,01	0,11

3.3 Logarytmiczna skala PKB *per capita* – wskaźnik pomiaru dobrobytu społeczeństwa, którego wartość jest obliczana jako stosunek Produktu Krajowego Brutto do ludności kraju. W analizie wykorzystaną daną jest skala logarytmiczna.

<i>l.p.</i>	Minimalna wartość	Maksymalna wartość	Mediana	Średnia
Logarytmiczny wskaźnik PKB <i>per capita</i> [USD]	6,64 Burundi	11,65 Luksemburg	9,57	9,43
	Kwantyl 1	Kwantyl 2	Wariancja	Odchylenie standardowe
Logarytmiczny wskaźnik PKB <i>per capita</i> [USD]	8,54	10,42	1,34	1,16

3.4 Wskaźnik wolności podejmowanych wyborów życiowych: wskaźnik obliczany na podstawie specjalistycznych testów. Wskaźnik przyjmuje wartości z zakresu $<0 ; 1>$, gdzie 0 oznacza brak wolności w podejmowaniu decyzji, a 1 oznacza pełną autonomię jednostki w podejmowaniu decyzji.

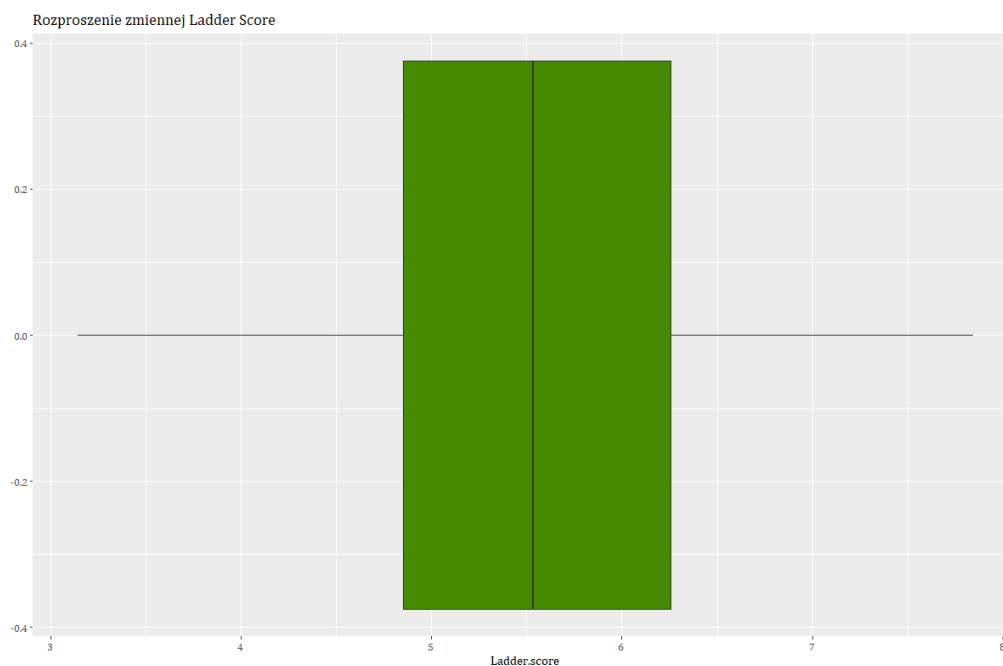
<i>l.p.</i>	Minimalna wartość	Maksymalna wartość	Mediana	Średnia
-------------	------------------------------	-------------------------------	----------------	----------------

Wskaźnik wolności wyborów życiowych	0,32 Afganistan	0,97 Uzbekistan	0,72	0,79
	Kwantyl 1	Kwantyl 2	Wariancja	Odchylenie standardowe
Wskaźnik wolności wyborów życiowych	0,72	0,88	0,01	0,11

3.5 Wskaźnik szczęścia – w skali <1, 10>, gdzie 1 oznacza najgorsze wyobrażalne życie, a 10 najlepsze wyobrażalne życie

<i>l.p.</i>	Minimalna wartość	Maksymalna wartość	Mediana	Średnia
Średni wskaźnik szczęścia [LADDER SCORE]	2,52 Afganistan	7,84 Finlandia	5,53	5,53
	Kwantyl 1	Kwantyl 2	Wariancja	Odchylenie standardowe
Średni wskaźnik szczęścia [LADDER SCORE]	4,86	6,26	1,15	1,07

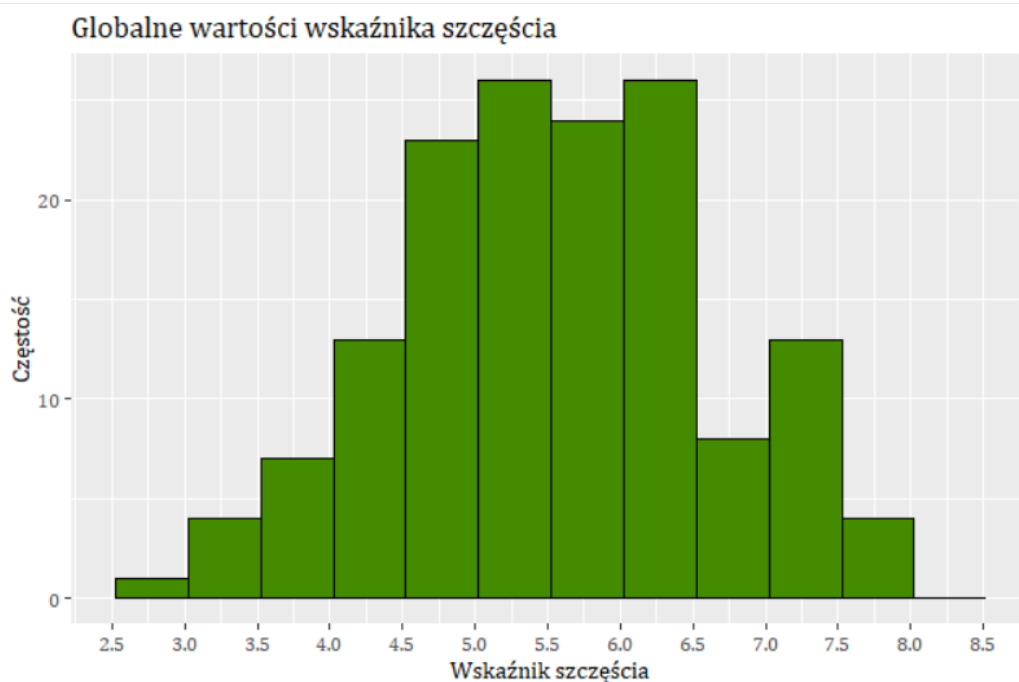
3.6 Wykres ramka – wąsy wskaźnika *Ladder Score*:

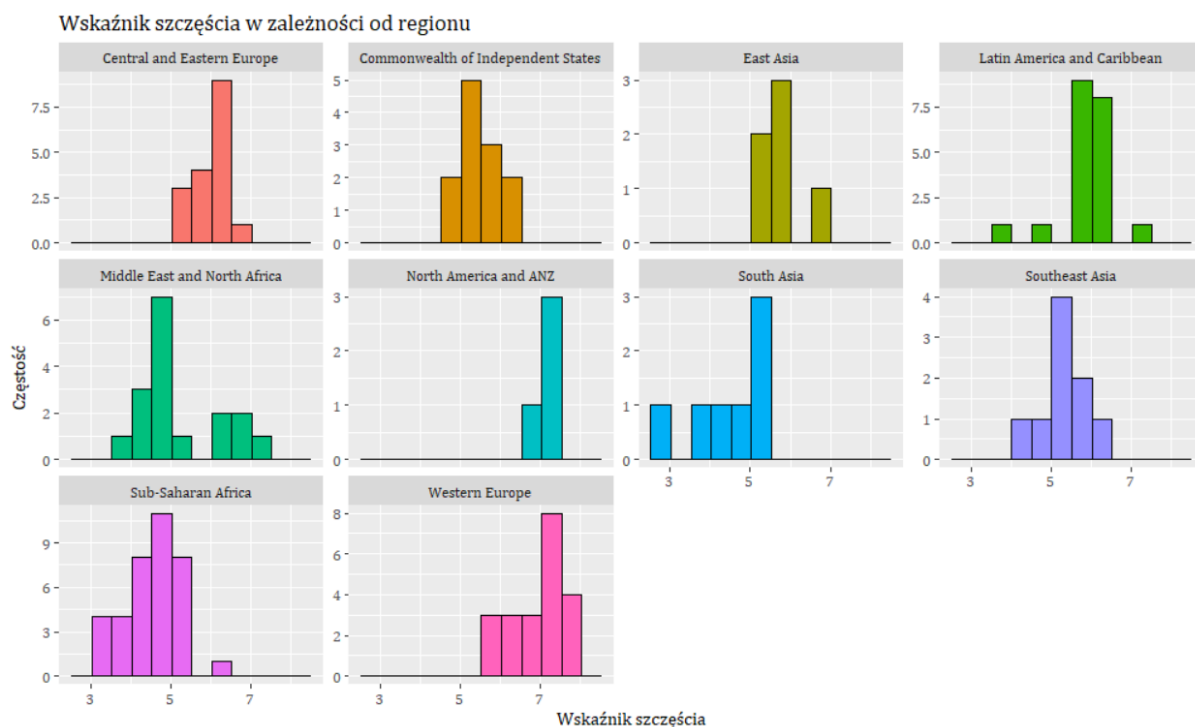
Wykres ramka wąsy dla wskaźnika *Ladder Score*.

Analizując wykres ramka wąsy można zauważyć, że rozkład zmiennej jest niemal symetryczny. Zmienna jest dość mocno rozproszona, co widać po długości wąsów z obydwu stron pudełka wykresu. Można wnioskować, że jest bardzo wiele krajów, w których wskaźnik szczęścia jest bardzo niski – oraz wiele krajów, w których wskaźnik szczęścia jest wysoki. Zatem na świecie występuje zauważalne zróżnicowanie wskaźnika *Ladder Score*.

3.7 Globalny rozkład średniego krajowego wskaźnika *Ladder Score*:

Histogram (1). Rozkład globalnego średniego wskaźnika szczęścia w krajach.

Histogram (2). Rozkład średniego wskaźnika szczęścia w krajach w zależności od regionu.

Obserwując histogramy (1) zauważalna jest delikatna lewostronna skośność. Najwięcej zaobserwowanych średnich wskaźników szczęścia to wskaźniki z przedziału $<5 ; 6>$. Można wnioskować, że średni wskaźnik dla znacznej większości krajów jest w zakresie przeciętnego poczucia szczęścia.

Na podstawie histogramu (2) można dostrzec silną zależność pomiędzy rejonem geograficznym kraju a jego średnim wskaźniku *Ladder Score*. Zdecydowanie najwyższe wskaźniki są obserwowane w krajach w rejonie Europy Zachodniej oraz Ameryki Północnej. Najniższe wskaźniki zostały zaobserwowane w rejonach Bliskiego Wschodu, Azji Południowej, Afryki Północnej oraz Afryki Subsaharyjskiej. Zauważalna tendencja prowadzi do wniosku, że ludzie w krajach bardziej rozwiniętych gospodarczo wykazują średnio większe zadowolenie z życia niż ludzie zamieszkujący kraje uboższe oraz posiadające mniej sprzyjające warunki klimatyczne (kraje Afryki).

4. Wnioskowanie statystyczne

4.1 Przedział ufności dla wartości przewidywanej wskaźnika szczęścia w skali *Ladder Scale*.

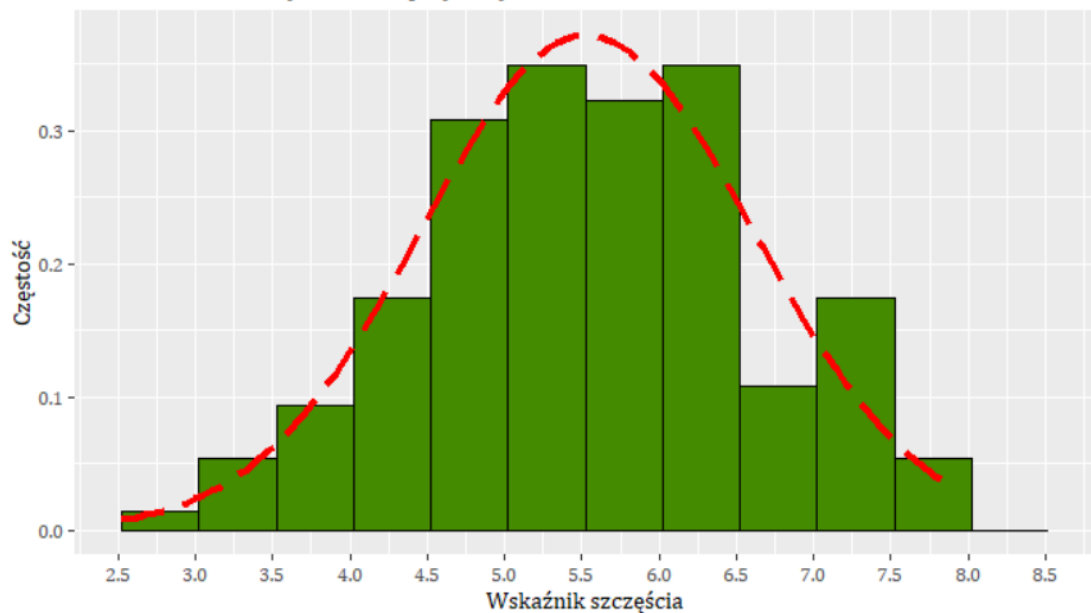
Przyjęty współczynnik ufności $\alpha = 0,05$.

```
> round(5.533+c(-1,1)*1.073*pnorm(0.975)/sqrt(nrow(data)),3)
[1] 5.460 5.606
```

Na poziomie ufności 0.95 można stwierdzić, że wartość oczekiwana średniego wskaźnika poczucia szczęścia w kraju znajduje się w zakresie (5,46 ; 5,606). Oznacza to, że oczekiwaną wartością średniego wskaźnika szczęścia jest nieco powyżej wartości 5 – czyli wartości życia określanego jako przeciętne.

4.2 Zgodność rozkładu zmiennej *Ladder score* z rozkładem normalnym

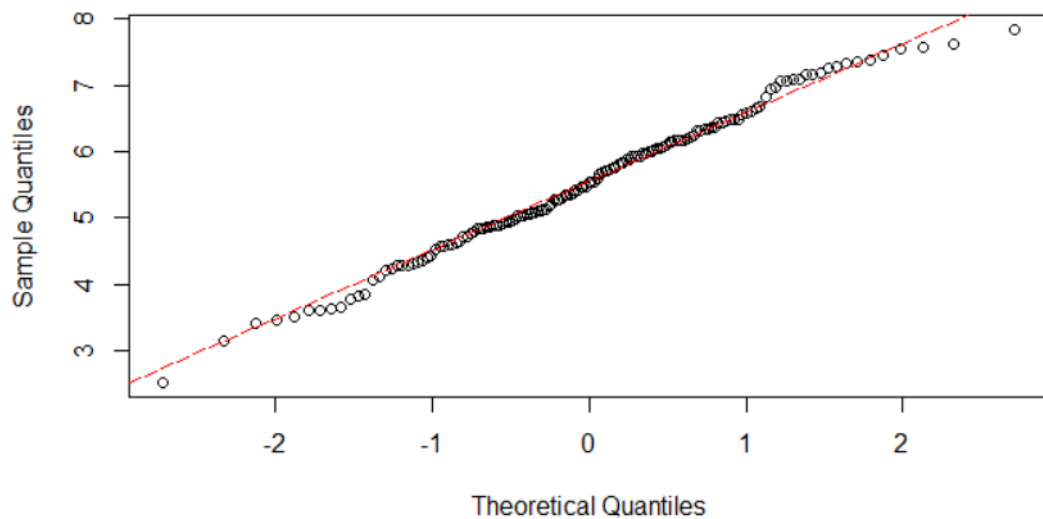
Rozkład normalny oraz empiryczny Ladder Score

Histogram (3). Rozkład zmiennej *Ladder Score* z nałożoną linią rozkładu normalnego.

Zbadano zbieżność rozkładu empirycznego zmiennej objaśnianej z rozkładem normalnym:

Normal Q-Q Plot

Wykres rozkładu normalnego zmiennej *Ladder Score* z nałożoną linią rozkładu normalnego.

Przyjęto hipotezy: H_0 : wskaźnik *Ladder Score* ma rozkład normalny, H_1 : wskaźnik *Ladder Score* nie ma rozkładu normalnego.

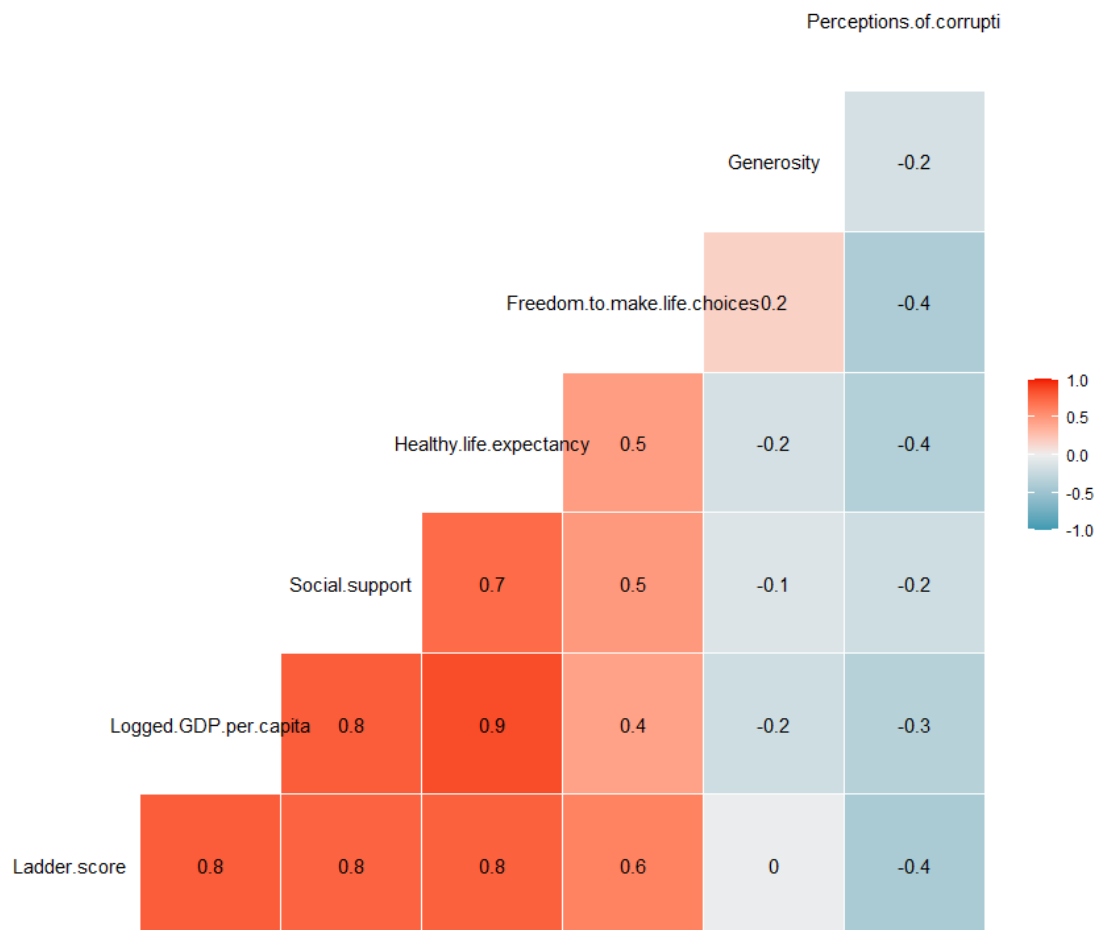
Shapiro-wilk normality test

```
data: data$Ladder.score  
W = 0.99125, p-value = 0.4893
```

W celu zweryfikowania hipotez wykorzystano test Shapiro – Wilka. Ponieważ $pvalue > \alpha$ nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy H_0 . Można przyjąć, że zmienna przyjmuje rozkład normalny. Dalej, można wyciągnąć wniosek, że globalny wskaźnik szczęścia jest zróżnicowany w sposób zbliżony do losowego rozkładu.

4.3 Model regresji

Utworzono macierz korelacji między zebranymi danymi. Zmienną objaśnianą w modelu jest wskaźnik szczęścia *Ladder Score*.

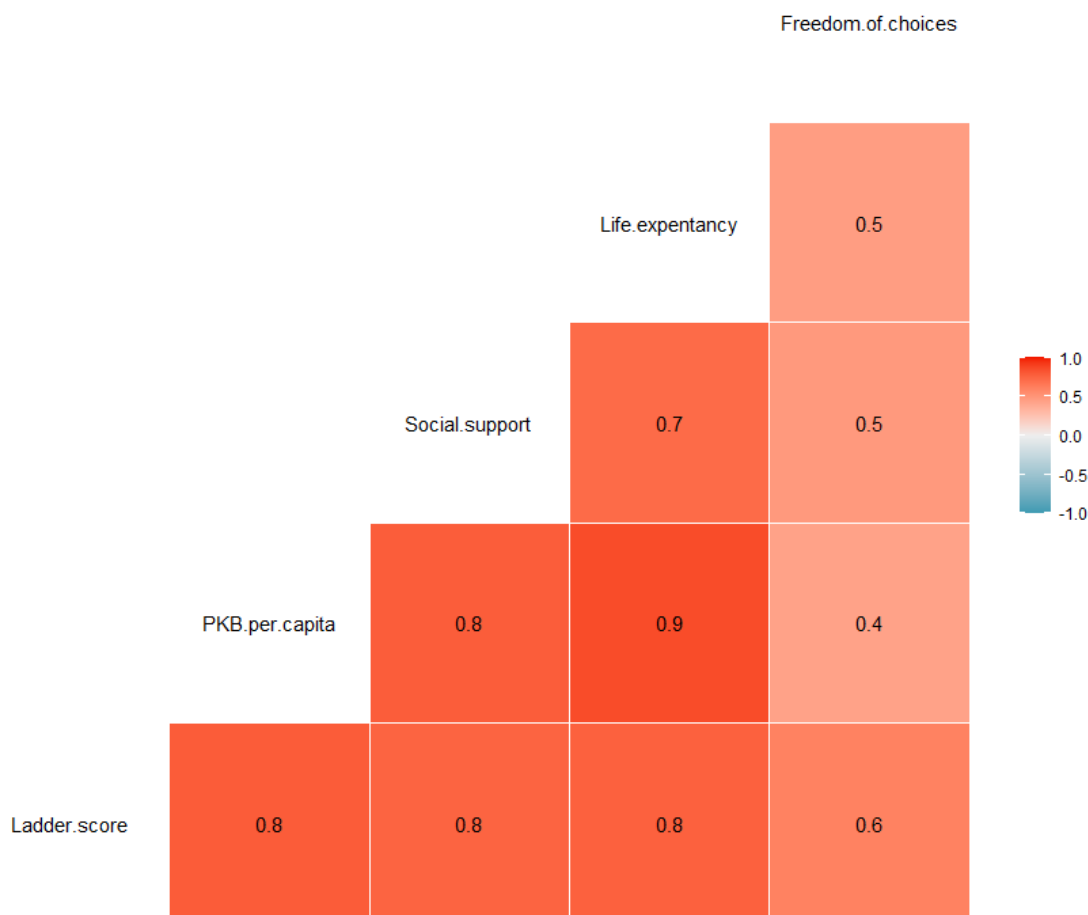

Macierz korelacji między badanymi zmiennymi.

Dla otrzymanych współczynników korelacji między zmiennymi objaśniającymi i zmienną objaśnianą zbadano ich istotność statystyczną:

```
> cbind(cor.test(data$Ladder.score, data$Logged.GDP.per.capita)$p.value,
+       cor.test(data$Ladder.score, data$Social.support)[[3]],
+       cor.test(data$Ladder.score, data$Healthy.life.expectancy)[[3]],
+       cor.test(data$Ladder.score, data$Freedom.to.make.life.choices)[[3]],
+       cor.test(data$Ladder.score, data$Generosity)[[3]],
+       cor.test(data$Ladder.score, data$Perceptions.of.corruption)[[3]])
      [,1]      [,2]      [,3]      [,4]      [,5]      [,6]
[1,] 5.228089e-33 6.051517e-29 2.961721e-30 2.054574e-16 0.8294125 8.881143e-08
```

Dla każdego ze współczynników przyjęto hipotezy: H_0 : współczynnik korelacji = 0, H_1 : współczynnik korelacji nie jest równy zero i jest istotny statystycznie. Ponieważ $pvalue$ są bardzo małe można odrzucić hipotezy zerowe. Jedynym współczynnikiem korelacji, który nie jest istotny statystycznie jest współczynnik korelacji między zmienną objaśnianą a zmienną objaśniającą opisującą hojność obywateli. Aby zwiększyć istotność statystyczną modelu usunięto tę zmienną z modelu. Usunięto również zmienną wskaźnika korupcji, którego współczynnik korelacji był niski.

Macierz korelacji po wytypowaniu zmiennych do modelu regresji.

Utworzony model globalny:

$$Ladder.score = 0,29 * (PKB.per.capita) + 2,17 (Wsparcie.socjalne) + 0,03 (Przew.długość.życia) + 2,5 (wolność.decyzji) - 3,11$$

Weryfikacja statystyczna utworzonego modelu

5. Weryfikacja statystyczna przyjętego modelu

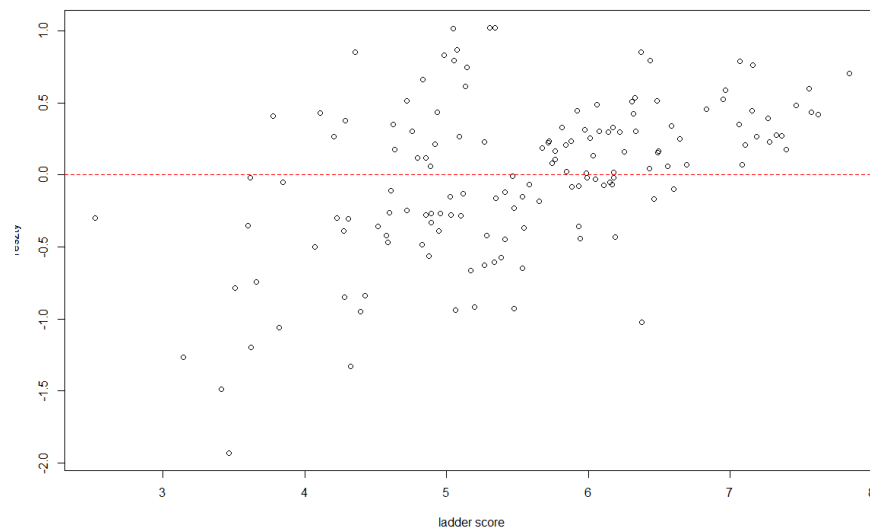
5.1 Istotność statystyczna modelu

Przyjęto hipotezy: H_0 : model nie jest istotny statystycznie, H_1 : model jest istotny statystycznie $pvalue < \alpha$, zatem istnieją podstawy do odrzucenia H_0 . Model można uznać za istotny statystycznie.

p-value: < 2.2e-16

5.2 Analiza reszt

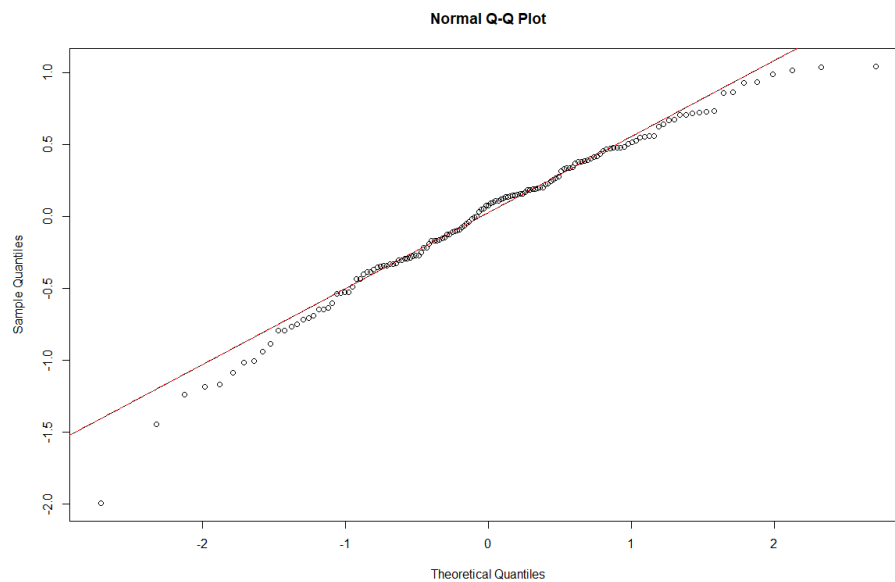
- Zbadano losowość odchylen reszt modelu

Wykres odchylenia reszt.

Analizując wykres odchylenia reszt można przyjąć, że model spełnia założenie o losowym odchyleniu reszt.

- Normalność rozkładu reszt.

Wykres normalności rozkładu reszt.

Przyjęto hipotezy: H_0 : reszty mają rozkład normalny, H_1 : reszty nie mają rozkładu normalnego.

Hipotezy zweryfikowano testem Shapiro – Wilka:

Shapiro-wilk normality test

```
data: model_all$residuals  
W = 0.97967, p-value = 0.02629
```

$pvalue < \alpha$, zatem istnieją podstawy do odrzucenia hipotezy H_0 . Można przyjąć, że reszty nie spełniają założenia o rozkładzie normalnym.

- Nieobciążoność reszt

```
> mean(model_all$residuals)  
[1] 1.910524e-17
```

Wartość oczekiwana reszt jest bliska zeru, zatem można przyjąć, że założenie o nieobciążoności reszt jest spełnione.

- Założenie o występowaniu homoscedastyczności

studentized Breusch-Pagan test

```
data: model  
BP = 15.079, df = 4, p-value = 0.00454
```

Przyjęto hipotezy: H_0 : występuje homoscedastyczność, H_1 : nie występuje homoscedastyczność. Ponieważ $pvalue < \alpha$ istnieją podstawy do odrzucenia hipotezy H_0 . Można przyjąć, że występuje heteroscedastyczność rozkładu reszt. Może to oznaczać, że istnieje jakiś nieuwzględniony czynnik, który wpływa na rozkład reszt.

Zakłócenia współliniowości zmiennych

```
> vif(model_all)  
Logged.GDP.per.capita      Social.support      Healthy.life.expectancy Freedom.to.make.life.choices  
4.882355                  2.826338                4.025146                1.352807
```

Wartości współczynników współliniowości zmiennych są niskie, zatem można przyjąć, że współliniowość zmiennych nie wpływa na istotność statystyczną modelu.

Interpretacja i analiza modelu

Multiple R-squared: 0.7442,

Współczynnik determinacji wynosi 0,7442. To oznacza, że model regresji w około 74% wyjaśnia zmienność zmiennej objaśnianej, którą w modelu uzależniono od pięciu zmiennych objaśniających. Można przewidywać, że wartość współczynnika szczęścia *Ladder Score* zależy od zmiennych objaśniających w następującej relacji:

$$\text{Ladder.score} = 0,29 * (\text{PKB.per.capita}) + 2,17 (\text{Wsparcie.socjalne}) + 0,03 (\text{Przew.długość.życia}) + 2,5 (\text{wolność.decyzji}) - 3,11$$

Należy jednak pamiętać, że model regresji nie spełnił założeń o normalności rozkładu reszt oraz o homoscedastyczności. Należy założyć, że pomimo wysokiego współczynnika determinacji istnieją nieuwzględnione czynniki, które wpływają na zmienność współczynnika szczęścia.